

Vihjeityksen synnyttäminen

Kun ristikon laatija on saanut sanoituksen valmiiksi (vrt. palsta kaksi viikkoa sitten), hänen seuraava savottansa on laatia vastaussanoille vihjeet. Se on kussakin ristikossa oma prosessinsa. Miten se kulkee?

Aivan ensiksi pitää päättää ristikon vaikeusaste. Yleinen kolmijako on tästä lehdestä tutuin luonnehdinnoin: pehmis, keskis, kovis. Mikä noista kolmesta yleistasosta valitaankin, ristikon kaikkien vihjeiden pitää olla samaa tasoa, vaikeusastevaihtelua yhden ristikon sisällä ei pidä olla.

Useimmissa ristikoissa kustantaja ohjeistaa vaikeustason. Ylivoimaisesti eniten halutaan helppoja/tosi helppoja, joten suurin osa vihjeitetään sen ohjeen mukaan. Tämä tarkoittaa valtaosin suoria synonyymejä ja tietopuoleisia vihjeitä.

Vastuullinen laatija yrittää saada myös helppoihin vihjeisiin vaihtelua. Se onkin aikamoinen haaste, koska helppoissa ristikoissa on myös eniten tuttujen vastaussanojen toistoa. Joskus tosin julkaisijalta on tullut suoraan pyyntö vihjeittää vanhoilla tutuilla vihjeillä, koska silloin ristikko saatetaan saada läpikirjoitettavan helpoksi.

Vihjeissä on hyvä olla sekä sanallisia että piirrosvihjeitä. Jos jälkimmäisiä halutaan paljon, se pitää ottaa huomioon jo laadintavaiheessa, valita sellaisia sanoja, jotka on helppo vihjeittää piirroksin. Lisäksi piirrosvihjeitä pitäisi löytyä tasaisesti ristikon eri puolilta.

Rakennevihjeiden (joissa juu perustuu sanojen rakenteilla leikkimiseen) osuus yleensä kasvaa mentäessä kohti kovista. Nämä ovat vihjeittäjälle hankalia tapauksia siinä mielessä, että ne jäävät ratkojille yleensä kirkkaasti mieleen ja siksi niihin pitäisi löytyä jatkuvasti tuoreita näkökulmia.

Peruslähtökohta vihjeitettäessä on, että vihjeen pitäisi ratketa ilman googlettamisen tarvetta ja että yhteys vihjeen ja vastaussanan välillä on selkeä ja yksiselitteinen. Liian kiemuraiseksi vedetty vihje ei tarjoa ratkojalle tavoiteltua ahaa-elämystä vaan sen vastakohdan, plääh-elämyksen. Hyvin vihjeitetyn ristikon ei pidä synnyttää yhtään pläähiä.

Onneksi suomen kieli elää ja kehittyy. Syntyy uusia sanoja ja uusia merkityksiä sekä uusia vihjeitystapoja. Hereillä ja ajan tasalla olevalle laatijalle tarjoutuu mahdollisuuksia rikastuttaa omaa vihjeittämistaitoaan. Se on yksi tapa pitää ratkojat kiinnostuneina ja mukana ratkomisharrastuksessa.

Antti Skyttä
antti.skytta@ristikkoakatemia.fi

Lähetätkää ristikkoiheisiä kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:
www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/